

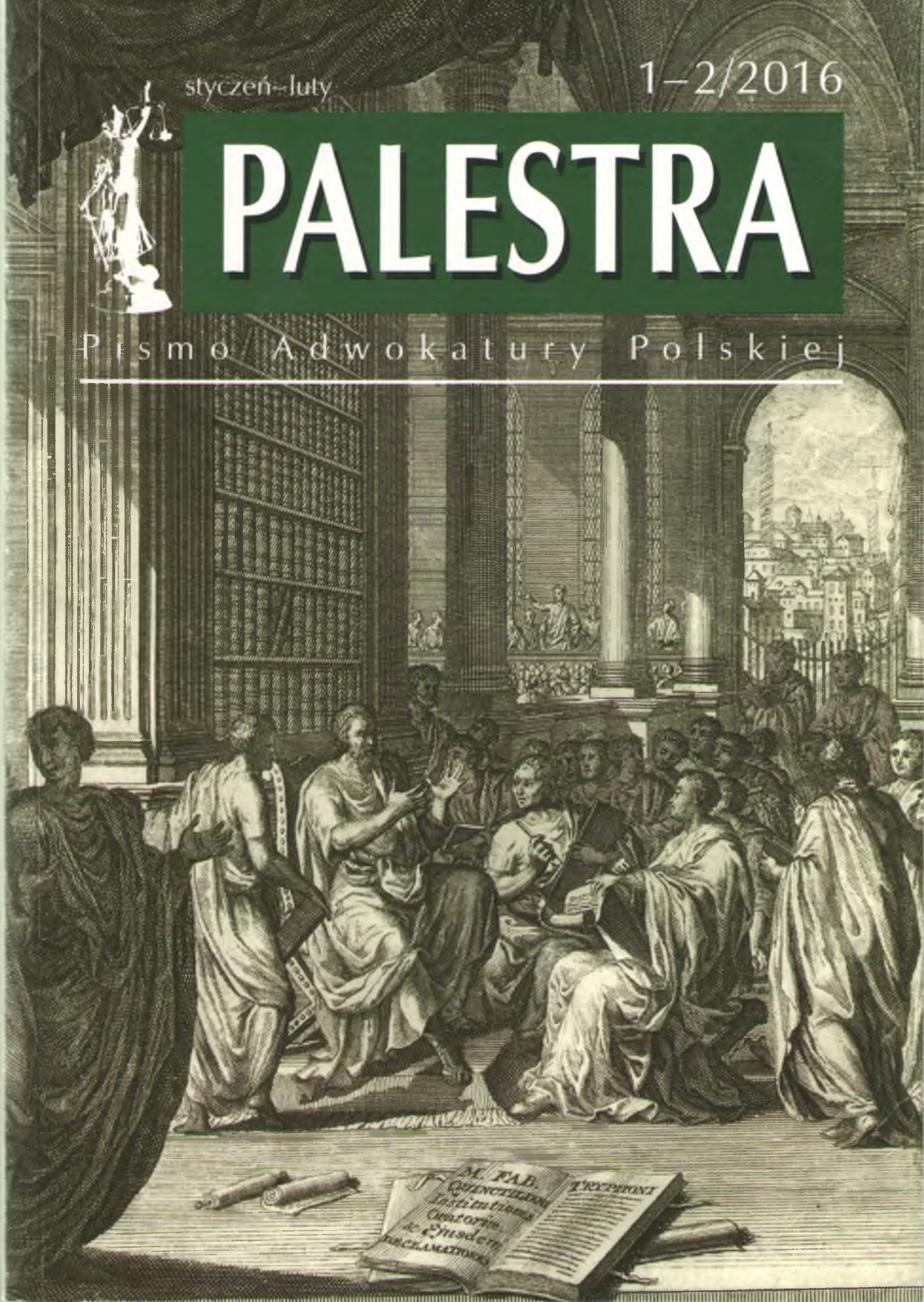
styczeń-luty

1-2/2016



# PALESTRA

Pismo Adwokatury Polskiej



WYDAJE  
NACZELNA RADA ADWOKACKA  
WARSZAWA

---

**Redaktor Naczelny:** Czesław Jaworski  
**Zastępca Redaktora Naczelnego:** Adam Redzik

**Kolegium:**

Stanisław Balík, Zbigniew Banaszczyk, Andrzej Bąkowski,  
Antoni Bojańczyk, Lech Gardocki, Jacek Giezek,  
Maciej Gutowski (przewodniczący),  
Piotr Kardas (wiceprzewodniczący),  
Jan Kuklewicz, Erik Luna,  
Maciej Łaszczuk (wiceprzewodniczący),  
Elwira Marszałkowska-Krześ, Andrzej Mączyński,  
Frank Meyer, Marek Antoni Nowicki, Lech K. Paprzycki,  
Mychajło Petriw, Krzysztof Piesiewicz,  
Krzysztof Pietrzykowski, Adam Redzik, Stanisław Rymar,  
Philippe Sands, Piotr Senddecki, Tomasz Siemiątkowski,  
Tomasz Sójka, Ewa Stawicka, Stephen C. Thaman,  
Andrzej Tomaszek, Andrzej Warfołomiejew,  
Paweł Wiliński, Witold Wołodkiewicz,  
Józef Wójcikiewicz, Małgorzata Wrzolek-Romańczuk,  
Stanisław Zabłocki, Robert Zawłocki

---

Na okładce:

Szkoła retorów – fragment ilustracji z frontyśpisu  
*Institutio Oratoria* Kwintyliana, wyd. Leiden 1720.

Opracowanie okładki: Artur Tabaka  
Redaktor techniczny: Hanna Bernaszuk

Adres Redakcji:

00-202 Warszawa, ul. Świętojerska 16  
tel./fax 22 831 27 78, 22 505 25 34, 22 505 25 35  
e-mail: [redakcja@palestra.pl](mailto:redakcja@palestra.pl)  
Internet: [www.palestra.pl](http://www.palestra.pl)

Wykonanie: Agencja Wydawnicza MakPrint, [www.makprint.pl](http://www.makprint.pl)

Ark. wyd.: 23. Nakład: 19 050 egz.  
ISSN 0031-0344, indeks 36851

Wersją podstawową czasopisma jest wydanie papierowe.

„Palestra” znajduje się w wykazie czasopism naukowych  
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.



## TABLE OF CONTENTS

<i>Maciej Gutowski</i> , advocate, Prof Ph.D. habilitated, Adam Mickiewicz University (Poznań), <i>Piotr Kardas</i> , advocate, Prof Ph.D. habilitated, Jagiellonian University (Kraków) The Bar is the guardian of law, not politics .....	7
<i>Maria Zabłocka</i> , Prof Ph.D. habilitated, University of Warsaw (Warszawa) The Roman sources of legislative technique .....	15
<i>Piotr Kardas</i> , advocate, Prof Ph.D. habilitated, Jagiellonian University (Kraków), <i>Jacek Giezek</i> , advocate, Prof Ph.D. habilitated, University of Wrocław (Wrocław) The constitutional basis of the president's power to pardon and the possibility of applying the so called individual pardon .....	21
<i>Jacek Kędzierski</i> , advocate (Łódź) The right of pardon and so-called „individual abolition” – considerations <i>pro bono</i> ....	40
<i>Michał Jackowski</i> , advocate, Ph.D. (Poznań) Processing of personal data by advocates after the judgment of the Court (of Justice) in case <i>Schrems v. Data Protection Commissioner</i> .....	46
<i>Robert Zawłocki</i> , advocate, Prof Ph.D. habilitated, Adam Mickiewicz University (Poznań) New function of extraordinary mitigation of punishment after the reform of Polish Criminal Code .....	57
<i>Filip Grzegorzczuk</i> , Ph.D. habilitated, professor of Cracow University of Economics (Kraków) Directions of the public corporate assets reform in the context of OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises (part 1) .....	64
<i>Joanna Machlańska</i> , advocate's trainee, candidate for doctor's degree of Jagiellonian University (Kraków) Wiretap evidence and attorney-client privilege .....	74
<i>Zbigniew Banaszczyk</i> , advocate, Ph.D. habilitated, University of Warsaw (Warszawa), <i>Ivo Kucharczuk</i> , advocate's trainee (Warszawa) On the admissibility of the confirmation of juridical acts executed contrary to legal person's manner of representation .....	83
<i>Piotr Łochowski</i> , candidate for doctor's degree of Jagiellonian University (Kraków) Remarks about comparative method in private law, on the background of transmission of inheritance in the Polish law .....	93
<i>Ewa Galewska</i> , legal adviser, Ph.D., senior lecturer of University of Wrocław (Wrocław) Protection of human dignity in the light of the provisions of Broadcasting Act .....	99
<i>Aleksander Maziarz</i> , advocate, Ph.D., Leon Koźmiński Academy (Warszawa) Principles of access to the file in antitrust proceedings before the European Commission	107
<i>Umida Tukhtasheva</i> , Ph.D., associate professor, State University of Law in Tashkent (Tashkent, Uzbekistan)	
<i>Andrij Kosyło</i> , advocate, Ph.D., senior lecturer, University of Warsaw (Warszawa) Structure of the Bar and the practice of the profession in Uzbekistan .....	117
<i>Dorota Sokołowska</i> , Ph.D. habilitated professor of Szczecin University (Szczecin), <i>Marcin Jan Stępień</i> (Poznań) Current regulation of the Russian Federation's Copyright Law .....	124
<i>Andrey Antonov</i> , Ph.D. (Kosovo) Post-conflict criminal investigation by international specialists. Standards v. realities (Kosovo example) .....	137
<b>POINTS OF VIEW</b>	
<i>Marcin Olejnik</i> , advocate (Łódź), <i>Jakub Pilc</i> , advocate (Łódź) The amended article 427 § 3 of the code of criminal procedure in the light of the principle of the material truth and the right of defence and the so called evidence preclusion .	146
<i>Jacek Izydorczyk</i> , advocate, Ph.D. habilitated, professor of University of Łódź (Łódź) A divergence of jurisprudence – or an attempt to change the law? .....	156

<i>Marek Derlatka</i> , advocate, senior lecturer of State Higher Vocational School (Sulechów) Cohabitation and the right to refuse to give evidence .....	159
<b>GLOSSES</b>	
<i>Łukasz Panasiuk</i> , advocate (Świdnik) Gloss to the resolution of Supreme Court of 13 <sup>th</sup> July, 2011, III CZP 31/11, to the sentence of Regional Court in Białystok of 12 <sup>th</sup> September 2013, II Ca 570/13 and to the sentence of Regional Court in Lublin of 23 <sup>rd</sup> July 2014, II Ca 352/14 [on the obligation of redressing damage] .....	164
<i>Michał Warciński</i> , Ph.D. habilitated (Warszawa) Gloss to the resolution of Supreme Court of 28 <sup>th</sup> March, 2014, III CZP 8/14 [on limitation period of prescription of ownership of property] .....	176
<i>Jacek Czabański</i> , advocate, Ph.D. (Warszawa) Gloss to the sentence of Supreme Court of 14 <sup>th</sup> May, 2015, II CSK 768/14 [on abusive clauses in so called foreign currency loans] .....	182
<b>RECENT CASE-LAW</b>	
<i>Monika Strus-Wołos</i> , advocate, Ph.D. (Grójec) Review of the case-law of Supreme Court in civil cases .....	189
<i>Zbigniew Szonert</i> , Ph.D., retired judge of NSA (Supreme Administrative Court) (Warszawa) Review of the case-law of Supreme Administrative Court .....	192
<i>Marek Antoni Nowicki</i> , advocate (Warszawa) European Court of Human Rights – review of the case-law (July–September, 2015) ....	195
<b>LEGAL QUESTIONS AND ANSWERS</b>	
<i>Ewa Stawicka</i> , advocate (Warszawa) Can we claim compensation for a damage caused by the adoption of the spatial development plan dating from before 1 <sup>st</sup> January 1995 limiting the freedom of the property development? .....	199
<b>ROAD ACCIDENTS</b>	
<i>Wojciech Kotowski</i> (Warszawa) A collision of a cyclist with a car on a pedestrian crossing. A case study .....	203
<b>LAWYER, BOOK-LOVER'S TALES</b>	
<i>Andrzej Tomaszek</i> , advocate (Warszawa) From enslavement to acceptance, or the cruel twentieth century .....	207
<b>AFTER THE READING</b>	
<i>Andrzej Bąkowski</i> , advocate (Warszawa) Piłsudski-Lenin Pact, or how Poles saved Bolshevism and wasted the chance to build the empire .....	211
<b>TRIALS IN THE ARTISTIC WORLD</b>	
<i>Marek Sołtysik</i> , (Kraków) The evidence went... down the drain .....	213
<b>THE HISTORY PAGES</b>	
<i>Michał Palica</i> (Rybnik) The lawyers of the inter-war Rybnik .....	220
<i>Janusz Fiołka</i> , advocate, European Patent Attorney, Ph.D. (Kraków) 90 <sup>th</sup> anniversary of signing the Hague text of the Paris convention on the protection of industrial property of 20 <sup>th</sup> March 1883 .....	225
<b>REVIEWS AND NOTES</b>	
Stanisław Waltoś, <i>Grabież ołtarza Wita Stwosza</i> (Plunder of Veit Stoss' es Altar) <i>Lech K. Paprzycki</i> , judge, President of Supreme Court, Prof Ph.D. habilitated, Leon Koźmiński Academy (Warszawa) .....	230

Jakub Dąbrowski, Anna Demenko, <i>Cenzura w sztuce polskiej po 1989 roku. Aspekty prawne</i> (Censorship in the Polish arts after 1989. Legal aspects) <i>Justyn Piskorski</i> , Ph.D. habilitated, Adam Mickiewicz University (Poznań) . . . . .	233
Wojciech Kotowski, <i>Ustawa z dnia 24 lipca 2015 – Prawo o zgromadzeniach</i> (Dz.U., poz. 1485). <i>Komentarz</i> (The Act of 24 July 2015 – Law on assemblies (Journal of laws, entry 1485) Commentary) <i>Joanna Brylak</i> , advocate, Ph.D., ESLA (Warszawa) . . . . .	236
<b>SYMPOSIA AND CONFERENCES</b>	
The new consumer law in Poland and Germany. The international scientific conference, Kraków, 24 <sup>th</sup> – 26 <sup>th</sup> October 2014 <i>Krzysztof Piotr Sokołowski</i> , advocate, Ph.D. (Warszawa) . . . . .	237
A conference “Recent case law of the European Court of Human Rights in asylum law matters”, Strasbourg, 2 <sup>nd</sup> June 2015 <i>Maria Rawicz</i> , advocate’s trainee (Warszawa), <i>Karolina Dubowska-Mnich</i> , advocate’s trainee (Warszawa) . . . . .	239
The conference of District Bar Council in Poznań “The role of a lawyer as a defence counsel and plenipotentiary in criminal proceedings on the ground of the amendments of the Criminal codes since 1 <sup>st</sup> July 2015”, Poznań, 26 <sup>th</sup> May 2015 <i>Agata Michalska-Olek</i> , advocate, Ph.D. (Poznań) . . . . .	242
A conference “Quasi-criminal enforcement mechanisms in Europe”, Luxemburg, 16 <sup>th</sup> Sep- tember 2015 <i>Anna Błachnio-Parzych</i> , Ph.D., senior lecturer, Institute of Law Studies of Polish Acade- my of Sciences (Warszawa) . . . . .	246
A scientific conference “Controversial issues of the follow-up procedure after the amendment of the Code of criminal procedure”, Kraków, Jagiellonian University, 25 <sup>th</sup> September 2015 <i>Marzena Andrzejewska</i> , advocate’s trainee, candidate for doctor’s degree of Jagiellonian University (Kraków), <i>Maciej Andrzejewski</i> advocate’s trainee, candidate for doctor’s degree of Jagiellonian University (Kraków) . . . . .	247
12 <sup>th</sup> Conference on the history of the Bar, Pilsen, 13 <sup>th</sup> November 2015 <i>Ewa Stawicka</i> , advocate (Warszawa) . . . . .	251
“Stakes smaller than life. The legal aid system in Poland – the current state, challenges and perspectives”, a scientific conference, Warsaw, 5 <sup>th</sup> December 2015 <i>Łukasz Supera</i> , advocate (Warszawa) . . . . .	252
<b>THE BAR CHRONICLE</b>	
The plenary meeting of Polish Bar Council . . . . .	255
From the meetings of Polish Bar Council’s Presidium . . . . .	256
V <sup>th</sup> Culture Days of Polish Bar in Cracow <i>Jerzy Pomianowski</i> , Prof Ph.D. habilitated (Warszawa), <i>Aleksandra Kurczab-Pomianowska</i> (Warszawa) . . . . .	258
Acknowledgement <i>Teresa Grzybkowska</i> , Prof Ph.D. habilitated (Warszawa–Kraków) . . . . .	260
<b>VARIA</b>	
65 years of the Bar in Olsztyn <i>Stefan Salamon</i> , advocate, vice-dean of District Bar Council in Olsztyn (Olsztyn) . . . . .	261
The eight edition of the charity campaign “Lawyers for Sick Children” for the Univer- sity Children’s Hospital in Kraków . . . . .	263
<b>COLUMNS OF MEMORY</b>	
Advocate Wilhelm Tułaczko (1909–1981) <i>Lesław Myczkowski</i> , advocate (Warszawa) . . . . .	265



Umida Tukhtasheva, Andrij Kosyło

## USTRÓJ ADWOKATURY I WYKONYWANIE ZAWODU ADWOKATA W UZBEKISTANIE

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że Uzbekistan znajduje się na drugim końcu świata, a problemy adwokatury tego kraju są bardzo odległe. Jednakże nie od razu zdajemy sobie sprawę z tego, że niecałe sto lat temu w Warszawie i Taszkencie obowiązywało to samo prawo o adwokaturze. Mowa o ustawach sądowych z 20 listopada 1864 r., gdyż w owym okresie zarówno część Polski, jak i Uzbekistan wchodziły w skład Imperium Rosyjskiego<sup>1</sup>.

Na obecnym etapie rozwiązania dotyczące wymiaru sprawiedliwości i adwokatury obowiązujące w Polsce, jako kraju członkowskim Unii Europejskiej, stanowią szczególnie interes dla Uzbekistanu, który zmierza w kierunku reformowania własnego systemu prawnego i przy tym za główne wzorce wybiera kraje europejskie. Potwierdzeniem tego jest m.in. udział polskich ekspertów w inicjatywach Unii Europejskiej mających na celu wdrożenie reform prawnych w Uzbekistanie<sup>2</sup>. Z kolei niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie tematyki adwokatury i wykonywania zawodu adwokata w Uzbekistanie polskiemu czytelnikowi.

Uzbekistan jako niezależne państwo powstał w dniu 31 sierpnia 1991 r. W wyniku rozpadu Związku Radzieckiego w Azji Centralnej oprócz Uzbekistanu powstały także takie państwa, jak Kazachstan, Turkmenistan, Kirgistan i Tadżykistan. Wszystkie te kraje, począwszy od XIX wieku, wchodziły w skład Imperium Rosyjskiego, a następnie Związku Radzieckiego. Bez wątpienia miało to wpływ na wszystkie sfery życia, w tym także i na system prawny. Do 1997 r. w Uzbekistanie obowiązywało radzieckie prawo o adwokaturze<sup>3</sup>. Jednakże od momentu proklamowania niepodległości były prowadzone prace mające na celu zreformowanie całego systemu prawnego, w tym także systemu wymiaru sprawiedliwości i adwokatury. 9 stycznia 1997 r. weszło w życie nowe prawo o adwokaturze – ustawa Republiki Uzbekistan o adwokaturze z dnia 27 grudnia 1996 r. (dalej: ustawa o adwokaturze), która z licznymi zmianami obowiązuje do dnia dzisiejszego<sup>4</sup>.

Ważnym momentem reformowania systemu prawnego Uzbekistanu było uchwalenie 8 grudnia 1992 r. Konstytucji, zgodnie

<sup>1</sup> Por. *Historia ustroju Adwokatury Polskiej w źródłach*, oprac. T. J. Kotliński, A. Redzik, M. Zaborski, Warszawa: Naczelna Rada Adwokacka; Redakcja „Palestry”, 2013, s. 174; A. Redzik, T. J. Kotliński, *Historia Adwokatury*, Warszawa: Naczelna Rada Adwokacka; Ośrodek Badawczy Adwokatury im. Witolda Bayera; Redakcja „Palestry”, 2012, s. 97; *Адвокатская деятельность в Республике Узбекистан: Учебник для студентов бакалавриата: В 2-х т. Т. 1 / Отв. Ред. М. Х. Рустамбаев, Л. Б. Хван; М-во юстиции Республики Узбекистан, Ташик. гос. юрид. ин-т., Ташкент: KONSAUDITINFORM-NASHIR, 2006, s. 50–52.*

<sup>2</sup> Mowa w szczególności o projekcie Unii Europejskiej pt. *Wsparcie dla reformy wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w Republice Uzbekistan (DCI ASIE 2009/020-509)*, w którym współautor niniejszego artykułu dr Andrij Kosyło w okresie styczeń–lipiec był ekspertem.

<sup>3</sup> Закон Союза Советских Социалистических Республик «Об адвокатуре в СССР» от 30 ноября 1979 г. N 1165-X // *Ведомости Верховного Совета СССР*, 1979, № 49, ст. 846; bardziej szczegółowo na temat adwokatury w ZSRR zob. A. Kosyło, *Dostęp do zawodu adwokata w prawie polskim, ukraińskim, białoruskim, rosyjskim*, Toruń 2012: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 37–48.

<sup>4</sup> Закон Республики Узбекистан «Об адвокатуре» от 27 декабря 1996 г., № 349-I // *Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан*, 1997 г., № 2, ст. 48; 2001 г., № 1–2, ст. 23; 2003 г., № 5, ст. 67; 2004 г., № 1–2, ст. 18; *Собрание законодательства Республики Узбекистан*, 2005 г., № 37–38, ст. 280; 2008 г., № 52, ст. 514; 2009 г., № 39, ст. 423; oprócz ustawy

z którą w celu świadczenia pomocy prawnej na rzecz obywateli, przedsiębiorstw, instytucji i organizacji zostaje powołana adwokatura (art. 116)<sup>5</sup>.

Zgodnie z art. 1 ustawy o adwokaturze adwokatura to instytucja prawna, która obejmuje niezależne, dobrowolne, zawodowe zrzeszenia adwokatów, a także adwokatów wykonujących zawód indywidualnie. Adwokatura została powołana w celu świadczenia pomocy prawnej na rzecz obywateli Uzbekistanu, cudzoziemców, osób nieposiadających żadnego obywatelstwa, a także na rzecz przedsiębiorstw, instytucji i organizacji.

### WYKONYWANIE ZAWODU ADWOKATA

Zgodnie z ustawą o adwokaturze wykonywanie zawodu adwokata w Uzbekistanie polega na świadczeniu pomocy prawnej na rzecz osób fizycznych oraz osób prawnych, a w szczególności na: udzielaniu porad prawnych; sporządzaniu dokumentów prawnych; występowaniu w imieniu klienta przed sądem oraz urzędami, przed osobami fizycznymi i prawnymi w sprawach cywilnych oraz w sprawach o wykroczenia; obronie w postępowaniu karnym; obsłudze prawnej działalności gospodarczej. Ponadto adwokat może

świadczyć i inne rodzaje pomocy prawnej niezakazane przez prawo (art. 5).

Adwokat może wykonywać zawód w formie tzw. jednostki adwokackiej<sup>6</sup>. Ustawa przewiduje następujące formy jednostek adwokackich: kancelaria adwokacka, firma adwokacka, kolegium adwokatów. Oprócz tego adwokat może wykonywać zawód adwokata, będąc zatrudnionym w poradni prawnej powoływanej przez organy samorządu zawodowego adwokatów.

Kancelarię adwokacką adwokat zakłada w przypadku, gdy planuje wykonywać zawód indywidualnie. Natomiast firma adwokacka lub kolegium adwokackie są powoływane w przypadku, kiedy kilku adwokatów ma zamiar wykonywać zawód wspólnie. Zarówno kancelaria, jak i firma oraz kolegium posiadają osobowość prawną. Z kolei poradnia prawna, która jest powoływana przez regionalny oddział Izby Adwokatów Republiki Uzbekistan, osobowości prawnej nie posiada. Ustawa mówi o tym, że poradnia prawna jest powoływana w przypadku niewystarczającej liczby jednostek adwokackich na określonym obszarze, które mogłyby zaspokoić zapotrzebowanie mieszkańców w dostępie do pomocy prawnej. Rejestracji jednostek adwokackich oraz poradni prawnych dokonuje Ministerstwo Sprawiedliwości<sup>7</sup>.

o adwokaturze regulacje dotyczące adwokatury Uzbekistanu zostały zawarte także w innej ustawie – o gwarancjach wykonywania zawodu adwokata i socjalnej ochronie adwokatów. Zob. Закон Республики Узбекистан «О гарантиях адвокатской деятельности и социальной защите адвокатов» от 25 декабря 1998 г. № 721-1 // Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан, 1999 г., № 1, ст. 12, Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2008 г., № 52, ст. 514.

<sup>5</sup> Zgodnie z Konstytucją z 8 grudnia 1992 r. Uzbekistan jest demokratycznym (art. 1), świeckim (art. 31) państwem. Naród stanowi jedyne źródło władzy państwowej (art. 7). System władzy został oparty na zasadzie jej trójpodziału na władzę ustawodawczą, wykonawczą oraz sądowniczą (art. 11). Życie społeczne rozwija się w oparciu o różnorodność instytucji politycznych, ideologii i zdań. Żadna ideologia nie może zostać uznana za państwową (art. 12). Zob. Конституция Республики Узбекистан от 08.12.1992 г. // Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан, 1994 г., № 1, ст. 5; Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан, 2003 г., № 3–4, ст. 27; Ведомости палат Олий Мажлиса Республики Узбекистан, 2011 г., № 12/1, ст. 343; Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2007 г., № 15, ст. 152; 2008 г., № 52, ст. 510; 2011 г., № 16, ст.; 2014 г., № 16, ст. 176.

<sup>6</sup> Jednostka adwokacka – w języku rosyjskim «адвокатское формирование». Mimo że język rosyjski nie jest językiem urzędowym w Uzbekistanie, to jednak faktycznie jest to język powszechnie używany, zwłaszcza w środowisku prawniczym. Wszystkie ustawy oraz inne akty prawne są dostępne zarówno w języku uzbeckim, jak i języku rosyjskim. Zob. w szczególności Państwowy Informatyczny System Prawny Republiki Uzbekistan dostępny pod adresem: <http://www.lex.uz>

<sup>7</sup> Zob. Положение «О государственной регистрации (постановке на учет) адвокатских формирований» утверждено

Adwokaci w Uzbekistanie faktycznie posiadają monopol na świadczenie usług prawnych. Wynika to z tego, że odpłatna działalność podobna do adwokackiej, jak np. doradztwo prawne, sporządzenie dokumentów prawnych, występowanie przed sądem, która byłaby prowadzona przez osoby nieposiadające licencji adwokackiej, mogłaby być odebrana jako naruszenie prawa o licencjonowaniu. Za tego typu naruszenia – zgodnie z uzbeckim prawem – grozi odpowiedzialność za popełnienie wykroczenia<sup>8</sup> lub odpowiedzialność karna<sup>9</sup>.

#### DOSTĘP DO ZAWODU ADWOKATA

W świetle ustawy o adwokaturze (art. 3 oraz 3<sup>1</sup>) zawód adwokata w Uzbekistanie może wykonywać ten, kto:

- 1) posiada obywatelstwo uzbeckie,
- 2) ukończył wyższe studia prawnicze<sup>10</sup>,
- 3) w okresie co najmniej dwóch lat wykonywał zawód prawniczy,
- 4) posiada nieograniczoną zdolność cywilnoprawną,
- 5) nie był karany,
- 6) odbył aplikację w jednostce adwokackiej, która trwała co najmniej sześć miesięcy,
- 7) złożył egzamin adwokacki,
- 8) otrzymał licencję na prawo wykonywania zawodu adwokata, którą wydaje Ministerstwo Sprawiedliwości<sup>11</sup>,
- 9) złożył ślubowanie adwokata,
- 10) zarejestrował jednostkę adwokacką lub

został członkiem (wspólnikiem) w istniejącej jednostce adwokackiej,

11) otrzymał legitymację adwokacką, którą wydaje Ministerstwo Sprawiedliwości.

Oprócz wykonywania zawodu adwokata adwokat nie może podejmować innych zajęć zarobkowych, z wyjątkiem działalności naukowej, pedagogicznej lub pracy w organach samorządu zawodowego adwokatów.

#### APLIKACJA ADWOKACKA

Celem aplikacji adwokackiej jest przygotowanie aplikanta do wykonywania zawodu adwokata. Odbycie aplikacji adwokackiej jest obowiązkowym warunkiem przystąpienia do egzaminu adwokackiego. Od jej odbycia ustawa nie zwalnia nikogo, nawet byłych sędziów, prokuratorów, notariuszy czy też profesorów prawa.

Aplikantem adwokackim może zostać ten, kto ukończył wyższe studia prawnicze, posiada nieograniczoną zdolność cywilnoprawną i nie był karany.

Aplikant odbywa aplikację w jednej z jednostek adwokackich. Prawo nie przewiduje żadnych limitów na aplikację adwokacką. Nie ma też egzaminu w celu dostania się na aplikację. O tym, że kandydat zostaje aplikantem, decyduje odpowiednia jednostka adwokacka poprzez zatrudnienie kandydata na stanowisko aplikanta. Patronem aplikacji może być adwokat, który wykonuje zawód od co najmniej

Постановлением Кабинета Министров Республики Узбекистан «О совершенствовании порядка лицензирования адвокатской деятельности и создания адвокатских формирований» // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2009 г., № 10–11, ст. 113; 2012 г., № 6, ст. 57, № 44, ст. 507.

<sup>8</sup> Art. 165 uzbeckiego kodeksu wykroczeń, zob. Кодекс Республики Узбекистан об административной ответственности от 22.09.1994 г. // Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан, 1995 г., № 3, с последующими изменениями.

<sup>9</sup> Art. 190 uzbeckiego kodeksu karnego, zob. Уголовный кодекс Республики Узбекистан от 22.09.1994 г. // Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан, 1995 г., № 1, с последующими изменениями.

<sup>10</sup> Przy czym wystarczy dyplom bakałarza (4 lata studiów).

<sup>11</sup> Tryb wydawania licencji przez Ministerstwo Sprawiedliwości zob.: Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан «О совершенствовании порядка лицензирования адвокатской деятельности и создания адвокатских формирований» от 9 марта 2009 г., № 60 // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2009 г., № 10–11, ст. 113; 2012 г., № 6, ст. 57, № 44, ст. 507.



trzech lat. Aplikacja skupia się na praktycznych zagadnieniach i polega na tym, że podczas jej odbywania aplikant wykonuje poszczególne zadania powierzone przez patrona. Prawo nie przewiduje obligatoryjnego uczestniczenia przez aplikantów w zajęciach teoretycznych organizowanych przez organy samorządu zawodowego adwokatów. Nadzór nad odbywaniem aplikacji sprawuje Izba Adwokatów Republiki Uzbekistan<sup>12</sup>.

### ORGANY SAMORZĄDU ZAWODOWEGO ADWOKATÓW

W Uzbekistanie samorząd zawodowy adwokatów składa się z Izby Adwokatów Republiki Uzbekistan (dalej – Izba lub Izba Adwokatów) oraz jej oddziałów regionalnych. Izba jest organizacją niekomercyjną opartą na obowiązkowym członkostwie wszystkich adwokatów kraju. Zgodnie z ustawą o adwokaturze Izba działa w oparciu o zasadę nieingerowania w działalność adwokatów prowadzoną zgodnie z prawem. Uchwały Izby oraz jej oddziałów podjęte w ramach prawa są obowiązkowe dla poszczególnych adwokatów oraz jednostek adwokackich. Głównym źródłem finansowania działalności Izby są składki członkowskie, wysokość których ustala Konferencja Izby. Do podstawowych zadań Izby w szczególności należą: scentralizowana koordynacja działalności jednostek adwokackich; sprzyjanie rozwojowi adwokatury, podwyższenie jej autorytetu, wzmocnienie roli adwokatury w zakresie ochrony praw i wolności człowieka; reprezentowanie oraz ochrona praw adwokatów, w tym także w relacjach z organami państwa, a także przed sądami; podejmowanie

działań mających na celu ochronę adwokatów przed prześladowaniami, ograniczeniami i naruszeniami w związku z wykonywaniem przez nich zawodu adwokata; organizowanie przygotowywania do zawodu adwokata oraz podwyższenia kwalifikacji adwokatów; udział w pracach legislacyjnych dotyczących prawa o adwokaturze (art. 12<sup>2</sup>).

Organami Izby są: 1) Konferencja, 2) Zarząd, 3) Przewodniczący, 4) Komisja Rewizyjna.

Konferencja Izby jest jej naczelnym organem i jest zwoływana co najmniej raz na pięć lat. Z kolei Zarząd jest organem wykonawczym Izby, który odpowiada za bieżące zarządzanie jej działalnością. Przewodniczący Izby jest wybierany przez Konferencję po wskazaniu go przez Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Uzbekistan z grona wybranych przez Konferencję członków Zarządu Izby. Termin kadencji Przewodniczącego wynosi pięć lat. Komisja Rewizyjna sprawuje nadzór nad sprawami finansowymi Izby<sup>13</sup>.

Oddziały regionalne Izby posiadają osobowość prawną i działają w oparciu o Regulaminy zatwierdzone przez Izbę. Kierowników oddziałów regionalnych powołuje i odwołuje Przewodniczący Izby z grona adwokatów wykonujących zawód na terenie odpowiedniego regionu.

### KOMISJE KWALIFIKACYJNE

Komisje kwalifikacyjne są powoływane przy regionalnych oddziałach Izby.

Do zadań komisji kwalifikacyjnych w szczególności należy podejmowanie decyzji w sprawach:

- złożenia egzaminu adwokackiego, wydania

<sup>12</sup> Szczegółowo na temat aplikacji adwokackiej zob. Приказ Министра юстиции Республики Узбекистан «Об утверждении положения о порядке организации деятельности стажера адвоката» от 27 марта 2009 года № 79-мх // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2009 г., № 13, ст. 152.

<sup>13</sup> Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан от 27 мая 2008 года № 112 «Об организации деятельности Палаты адвокатов Республики Узбекистан» // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2008 г., № 22–23, ст. 201; Постановление Кабинета Министров Республики Узбекистан «О дополнительных мерах по укреплению материально-технической базы Палаты Адвокатов Республики Узбекистан» от 9 декабря 2009 г., № 308 // Собрание законодательства Республик Узбекистан, 2009 г., № 50–51, ст. 536.

licencji adwokackiej, przyjęcia ślubowania adwokata,

- rozpoznawania spraw dyscyplinarnych w stosunku do adwokatów.

Komisje kwalifikacyjne są powoływane na podstawie wspólnej decyzji oddziałów regionalnych Izby oraz Ministerstwa Sprawiedliwości. Jedną połowę składu komisji powołuje z grona adwokatów regionalny oddział Izby, drugą zaś – regionalny oddział Ministerstwa Sprawiedliwości z grona pracowników Ministerstwa<sup>14</sup>.

Instancją odwoławczą od decyzji regionalnych komisji kwalifikacyjnych jest Naczelna Komisja Kwalifikacyjna przy Izbie Adwokatów. Podobnie jak w przypadku regionalnych komisji kwalifikacyjnych, jedną połowę członków Naczelnej Komisji Kwalifikacyjnej powołuje Izba Adwokatów, a drugą – Ministerstwo Sprawiedliwości<sup>15</sup>.

#### UZBECKIE PRAWO O ADWOKATURZE A STANDARDY MIĘDZYNARODOWE

Należy podkreślić ogólne pozytywne tendencje w prawie o adwokaturze Uzbekistanu w ostatnich latach. W szczególności dotyczy to zmian wprowadzonych na mocy dekretu Prezydenta Republiki Uzbekistan z dnia 1 maja 2008 r. oraz ustawy z dnia 31 grudnia 2008 r. Na

mocy tych dwóch aktów prawnych powołano system organów samorządu zawodowego adwokatów, wprowadzono dodatkowe gwarancje wykonywania zawodu adwokata, podwyższono wymagania stawiane wobec kandydatów na adwokatów, wprowadzono obowiązek odbycia aplikacji adwokackiej, wprowadzono nowe regulacje do kodeksu postępowania karnego, mające na celu wzmocnienie zasady kontrydiktoryjności procesu<sup>16</sup>.

Zarazem należy zwrócić uwagę na niektóre problemy w funkcjonowaniu adwokatury w Uzbekistanie.

W szczególności wątpliwości wywołują regulacje ustawy o adwokaturze, które przewidują powołanie organów samorządu zawodowego adwokatów wyłącznie na szczeblu krajowym. Z kolei oddziały regionalne Izby Adwokatów trudno nazwać organami samorządu zawodowego adwokatów, ponieważ nie są one wybierane przez adwokatów konkretnego regionu, lecz bezpośrednio przez Przewodniczącego Izby.

Wątpliwości wywołują także postanowienia ustawy o adwokaturze mówiące o tym, że Ministerstwo Sprawiedliwości wskazuje Konferencji kandydaturę Przewodniczącego Izby Adwokatów<sup>17</sup>.

W Uzbekistanie organami właściwymi do orzekania w sprawach dyscyplinarnych wo-

<sup>14</sup> Приказ Министра юстиции Республики Узбекистан «Об утверждении положения о квалификационных комиссиях при территориальных управлениях палаты адвокатов Республики Узбекистан» // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2009 г., № 12, ст. 134.

<sup>15</sup> Приказ Министра юстиции Республики Узбекистан «Об утверждении положения о высшей квалификационной комиссии при палате адвокатов Республики Узбекистан» // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2009 г., № 12, ст. 133.

<sup>16</sup> Указ Президента Республики Узбекистан «О мерах по дальнейшему реформированию института адвокатуры в Республике Узбекистан» от 1 мая 2008 г., № УП-3993 // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2008 г., № 18, ст. 144; Закон Республики Узбекистан «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Узбекистан в связи с совершенствованием института адвокатуры» от 31 декабря 2008 г., № ЗРУ-198 // Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2008 г., № 52, ст. 514.

<sup>17</sup> W szczególności należy zwrócić uwagę na sprzeczność danej regulacji z pkt 24 *Podstawowych zasad dotyczących roli adwokatów, uchwalonych przez VIII Kongres ONZ, Hawana, 27 sierpnia–7 września 1990 r.* (dalej: *Podstawowe zasady ONZ dotyczące roli adwokatów*), zgodnie z którym adwokatowi przysługuje prawo tworzenia niezależnych stowarzyszeń zawodowych oraz członkostwa w takich stowarzyszeniach. Stowarzyszenia te reprezentują interesy adwokatów, sprzyjają ich ciągłemu kształceniu oraz podwyższaniu kwalifikacji, chronią ich zawodowe interesy. Organ wykonawczy zawodowych stowarzyszeń jest wybierany przez ich członków i pełni swe funkcje bez ingerencji z zewnątrz. Ponadto, zgodnie z pkt 1–3 zasady V *Zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie swobody wykonywania zawodu*

bec adwokatów są komisje kwalifikacyjne, o których była mowa powyżej. Zastanawia jednak skład tych organów, a mianowicie to, że połowę składu stanowią urzędnicy Ministerstwa Sprawiedliwości, którzy są powoływani przez Ministerstwo, a nie organy samorządu adwokackiego<sup>18</sup>.

Ochrona tajemnicy adwokackiej jest jedną z podstawowych gwarancji niezależności wykonywania zawodu adwokata, a także możliwości świadczenia przez niego skutecznej pomocy prawnej. W związku z tym należy szczególną uwagę zwrócić na treść art. 8 uzbeckiej ustawy o gwarancjach wykonywania zawodu adwokata i socjalnej ochronie adwokatów<sup>19</sup>, zgodnie z którą w przypadku wszczęcia w stosunku do adwokata postępowania karnego organy śledcze mogą przejąć materiały objęte tajemnicą adwokacką.

Po złożeniu egzaminu adwokackiego osoba ubiegająca się o wpis na listę adwokatów<sup>20</sup> powinna jeszcze przejść procedurę wydania licencji przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Procedura wydania licencji faktycznie stanowi kolejny sformalizowany etap dostępu do zawodu, na który z kolei organy adwokatury nie mają wpływu<sup>21</sup>.

Zgodnie z art. 16 uzbeckiej ustawy o adwokaturze podstawą do anulowania licencji adwokackiej przez Ministerstwo Sprawiedliwości jest niewykonywanie przez adwokata zawodu przez okres trzech miesięcy bez usprawiedliwienia. Nie do końca można zrozumieć, co miał na celu ustawodawca, wprowadzając taką regulację. Nawet jeżeli przyjąć, że gdy wskutek tego, iż adwokat przez określony czas nie wykonuje zawodu, traci on umiejętności niezbędne do jego wykonywania, to trzymiesięczny okres w takim przypadku bez wątpienia wydaje się zbyt krótki i niczym nieuzasadniony. Takie rozwiązanie stwarza dodatkowe ryzyko możliwych nadużyć przez urzędników Ministerstwa Sprawiedliwości, niepożądanych sposobów wpływania na adwokatów, co może również prowadzić do ograniczenia niezależności zawodu.

*adwokata nr Rec(2000)21 z dnia 25 października 2000 r. (dalej: Zalecenia Komitetu Ministrów Rady Europy), stowarzyszenia adwokatów lub inne organizacje zawodowe prawników powinny być organizacjami samorządowymi, niezależnymi od organów władzy i społeczeństwa. Należy szanować rolę stowarzyszeń adwokackich oraz pozostałych organizacji zawodowych prawników, którą odgrywają w obronie swoich członków i ich niezależności od jakichkolwiek nieuzasadnionych ograniczeń lub ingerencji.*

<sup>18</sup> Zgodnie z pkt 28 *Podstawowych zasad ONZ dotyczących roli adwokatów* postępowanie dyscyplinarne w stosunku do adwokatów rozpoznają niezależne komisje tworzone przez samych adwokatów lub organy sądowe.

<sup>19</sup> Zob. Закон Республики Узбекистан «О гарантиях адвокатской деятельности и социальной защите адвокатов» от 25 декабря 1998 г. № 721-1 // Ведомости Олий Мажлиса Республики Узбекистан, 1999 г., № 1, ст. 12, Собрание законодательства Республики Узбекистан, 2008 г., № 52, ст. 514.

<sup>20</sup> W dosłownym tłumaczeniu – osoba ubiegająca się o przyznanie jej statusu adwokata.

<sup>21</sup> Zgodnie z pkt 2 zasady I wspomnianych *Zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy* decyzje w zakresie wydania zezwolenia na wykonywanie zawodu (dostępu do zawodu) lub w zakresie przynależności do korporacji zawodowej powinny być podejmowane przez niezależny organ. Kontrolę nad uchwalaniem takich decyzji powinien sprawować organ władzy sądowiczej.

## Summary

*Umida Tukhtasheva, Andrij Kosyło*

### STRUCTURE OF THE BAR AND THE PRACTICE OF THE PROFESSION IN UZBEKISTAN

The Republic of Uzbekistan was formed from the dissolution of the Soviet Union. Despite their geographical location, Uzbekistan's legal system belongs to the continental system, and the



Constitution declares that the state as democratic and legal. The aim of the article is to introduce the system practice as a lawyer in Uzbekistan. In particular, the article discusses the form of the legal profession, access to the legal profession, organization of professional self-government bodies of lawyers, disciplinary liability rules. Special attention was paid to compliance Uzbek law on the Bar with international standards and the problems that exist in this area, in particular – a large influence on the authorities of the Ministry of Justice of the professional lawyers, the procedure for access to the profession and expulsion from the legal profession.

**KEY WORDS:** advocacy, Uzbekistan, Central Asia, the Bar and the Ministry of Justice, International Standards of providing legal aid

**POJĘCIA KLUCZOWE:** adwokatura, Uzbekistan, Azja Centralna, adwokatura a Ministerstwo Sprawiedliwości, międzynarodowe standardy świadczenia pomocy prawnej